

**Studieprogramma
2015-2016**

Theologisch Instituut Sint-Bonifatius

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
1. Bezinningsdagen	3
2. Retraite(s)	3
3. Spiritueel	3
4. Stagebegeleider	3
5. Bijdrage in de onkosten (Collegegeld en bijdrage in andere onkosten) en richtlijnen voor betaling	3
Vakbeschrijvingen	7
Stagebeschrijvingen	29
Rooster met dagindeling en kalender	32
Adressen	43

INLEIDING

Met ingang van het cursusjaar (2013/2014) wordt de studiegids van het Sint Bonifatiusinstituut in twee delen uitgegeven. Het eerste deel is algemeen en wordt de studenten voortaan aan het begin van de studie uitgereikt, het tweede deel verschaft gegevens over het concrete studiejaar.

In het tweede deel vindt u de informatie over het collegerooster, de bezinningsdagen, de retraite(s), de spiritueel en de stagebegeleider voor het studiejaar waarvoor de studiegids bedoeld is. Daarnaast treft u hier een korte beschrijving aan van de afzonderlijke vakken en een adressenlijst van de docenten die dit jaar les geven en andere bij het instituut betrokken personen. Tenslotte is de jaarlijkse bijdrage van de studenten in de onkosten voor het Bonifatiusinstituut aangegeven in dit deel van de studiegids.

Het rooster met een dagindeling van collegedagen en bezinningsdagen en een kalender voor het studiejaar 2015/2016 vindt u achterin de gids voor de adressenlijst.

1. Bezinningsdagen

Algemene informatie over de bezinningsdagen en de wijze van aanmelding is te vinden in het eerste algemene deel van de Studiegids (apart uitgegeven). De bezinningsdagen in het studiejaar 2015/2016 worden gehouden op de Tiltenberg. Opgave voor de bezinningsdagen en verzoeken tot overnachting op de Tiltenberg dienen bij het secretariaat van De Tiltenberg te worden gedaan.

2. Retraites

Algemene informatie over de retraites en de wijze van aanmelding is te vinden in het eerste algemene deel van de Studiegids (apart uitgegeven). De zomerretraite voor het studiejaar 2015/2016 wordt van 17 tot en met 21 augustus 2016 gehouden op het Diocesaan Heiligdom Onze Lieve Vrouw ter Nood, Hoogeweg 65 1851 PJ Heiloo, tel.: 072-5051288. Opgave voor de retraites dient bij het secretariaat van de Tiltenberg te worden gedaan. Over de retraite ter voorbereiding van de diakenwijding of zending tot catechist(e) krijgen de kandidaten apart informatie.

3. Spiritueel

Voor het collegejaar 2015/2016 pater B. Beckers SJ de spiritueel voor de studenten van het Sint Bonifatiusinstituut. De spiritueel zal veelal aanwezig zijn tijdens de collegedagen. Hij heeft ook de leiding van de bezinningsdagen en de retraite(s) voor de studenten. Voor informatie over adresgegevens zie adreslijst achterin de gids.

4. Stagebegeleider

Algemene informatie over de stages is te vinden in het eerste algemene deel van de Studiegids (apart uitgegeven). De stagecoördinator voor alle stages van het Sint-Bonifatiusinstituut is diaken dr. S. Baars. Voor informatie over adresgegevens zie adreslijst achterin de gids.

5. Bijdrage in de onkosten

5.1 Collegegeld en bijdrage in andere onkosten

Om de onderwijsactiviteiten van het Sint-Bonifatiusinstituut financieel mogelijk te maken, wordt van de student een beperkte jaarlijkse bijdrage in

de kosten gevraagd. De bijdrage die gevraagd wordt is zeker niet kostendekkend, wanneer studenten een extra bijdrage geven boven het vastgestelde collegegeld is dat zeer welkom. In de vastgestelde bijdrage zijn verwerkt de financiële verplichtingen aan de Pauselijke Universiteit van Lateranen en voor de bezinningsdagen voor het studiejaar 2015 / 2016. Tevens zijn de middagmaaltijden op collegedagen in de bedragen verwerkt.

Er worden vier verschillende basistarieven gehanteerd. Dit hangt enerzijds samen met de keuze voor de major of de minor. Anderzijds is hierin verwerkt dat studenten die voor de diaken- of catechistenopleiding zijn aangenomen worden geacht vier bezinningsdagen in een studiejaar te volgen en de overige theologiestudenten twee. Er is een keuzemogelijkheid om het collegegeld in één keer of middels een aanbetaling in vier termijnen te voldoen.

De cursusbedragen en de aanbetaling en termijnbedragen zijn als volgt:

variant + aantal bezinningsdagen	Minor + 2	Minor + 4	Major + 2	Major + 4	licent. + 2
totaal bedrag	€ 530,-	€ 580,-	€ 630,-	€ 680,-	€ 680,-
aanbet. vóór 1 sep	€ 230,-	€ 260,-	€ 290,-	€ 320,-	€ 320,-
1e termijn vóór 1 okt	€ 75,-	€ 80,-	€ 85,-	€ 90,-	€ 90,-
2e termijn vóór 1 nov	€ 75,-	€ 80,-	€ 85,-	€ 90,-	€ 90,-
3e termijn vóór 1 dec	€ 75,-	€ 80,-	€ 85,-	€ 90,-	€ 90,-
4e termijn vóór 1 jan	€ 75,-	€ 80,-	€ 85,-	€ 90,-	€ 90,-

Richtlijnen voor de betaling

Mede gezien de ervaringen in het verleden ziet de staf van de Tiltenberg zich genoodzaakt enkele richtlijnen mee te geven ten aanzien van de betaling van de collegegelden. Deze richtlijnen zijn zowel bestemd voor de studenten die al ingeschreven staan als voor nieuwe studenten.

Na inschrijving voor en bij voortzetting van de studie ontvangt de student een bevestiging alsmede een factuur ter voldoening van het collegegeld.

Degenen die de studie vervolgen dienen minimaal de aanbetaling **vóór 1 september 2015** te hebben voldaan (zie voor aanbetaling en

termijnbedragen bijgevoegde schema). Voor **nieuwe studenten** geldt dat de aanbetaling dient te zijn overgemaakt **vóór 1 oktober 2015**.

Betaling van het volledige bedrag in één keer wordt door de financiële administratie zeer op prijs gesteld. Op verzoek van de financiële administratie worden de studenten verzocht hun betaling te doen nadat ze **de factuur voor het collegegeld** ontvangen hebben. Men dient NIET TE VERGETEN bij overmaking het betalingskenmerk dat op de factuur staat te vermelden. Dit geldt zowel voor de aanbetaling als voor de termijnbetalingen.

De cursist van wie de aanbetaling niet voor de opgegeven datum is ontvangen, zal niet deel kunnen nemen aan de cursus totdat de aanbetaling is ontvangen. (Zie overigens NB onderaan voor wie de betaling een probleem vormt.)

Wie tussentijds, maar voor 1 januari 2016 stopt met de studie, zal slechts een deel van het collegegeld hoeven te betalen:

- bij beëindiging van de studie vóór 1 november 2015 is dit de aanbetaling en één termijn
- bij beëindiging tussen 1 november en 1 januari 2015 is dit de aanbetaling en twee termijnen.

Indien te veel is overgemaakt wordt het te veel betaalde op verzoek gerestitueerd.

Voor degenen die een eigen route volgen zullen de navolgende bijdragen in rekening worden gebracht. Voor de bezinningsdagen €25,- per dag, voor de afzonderlijke cursussen die worden gevolgd en/of waarvoor een toetsing wordt afgelegd zal €35,- in rekening worden gebracht voor elke EC die voor een cursus wordt verkregen. Voor inschrijving voor bijvoorbeeld twee cursussen van elk twee EC is de totale bijdrage €140,-. Indien de cursusbijdrage het collegegeld van de major overschrijdt, wordt het bedrag van de major in rekening gebracht.

NB: De hoogte van het collegegeld mag geen belemmering vormen voor deelname aan de opleiding. Indien de kosten voor iemand echt bezwaarlijk zijn, kan hierover overleg plaatsvinden. De student kan dit telefonisch, schriftelijk of via de mail aangeven bij de rector of de studiefprefect, waarna bezien zal worden op welke wijze dit opgelost wordt.

5.2. Bijdrage voor Studiemateriaal

Studiemateriaal zoals boeken, kopieën en cursusteksten komen voor eigen rekening. In voorkomende gevallen ontvangt de student voor geleverde of op de Tiltenberg zelf gemaakte kopieën een rekening op basis van € 0,05 per kopie. Om de kosten voor de student en de opleiding te drukken zullen zo veel mogelijk teksten via het *digitale studie dossier* beschikbaar worden gesteld.

5.3. Bijdrage voor Bezinningsdagen

Een bijdrage in de kosten is verwerkt in het collegegeld (zie onder 5.1). Het is mogelijk en aan te bevelen - maar niet verplicht - om aan meer bezinningsdagen deel te nemen. De bezinningsdagen die uitgaan boven het aantal waarvoor collegegeld is betaald, worden apart in rekening gebracht. Wie zich voor een bezinningsdag heeft opgegeven, heeft de mogelijkheid zich zonder kosten weer af te melden vóór woensdag 12.00 uur voorafgaand aan de bezinningsdag. Daarna worden de kosten voor de bezinningsdag die is verzuimd in rekening gebracht. Meerkosten voor bezinningsdagen die nodig zijn om aan het gestelde minimum te voldoen en die niet meer door het collegegeld worden gedekt, komen voor eigen rekening.

5.4. Bijdrage voor Retraite(s)

Voor degenen die deelnemen aan de diaken- of catechistenopleiding zijn de kosten voor het volgen van verplichte retraites voor rekening van de opleiding. Ook andere studenten van het Sint-Bonifatiusinstituut kunnen tegen een vergoeding deelnemen aan de zomerretraites. De hoogte van deze vergoeding wordt in de loop van het studiejaar vastgesteld.

6. VAKBESCHRIJVINGEN

De codes van de vakken zijn als volgt opgebouwd:

Hoofdletter	Studiefase
B	Baccalaureaat
L	Licenciaat
0 of Romeins cijfer:	Vakgebied
0	Inleidend
L	Filosofie
II	Exegese
III	Dogmatiek
IV	Moraal
V	Liturgie
VI	Canoniek recht
VII	Kerkgeschiedenis
VIII	Menswetenschappen
IX	Keuzevakken
Arabisch cijfer:	vaknummer in het vakgebied
Arabisch cijfer (event.):	onderverdeling vak in vakgebied
Kleine letter:	onderverdeling binnen één vak (bijv. a / b)
Romeinse cijfer:	minor (I) en major (II) deel binnen één vak
Voorbeeld:	B.IV.6.Ia. Theologie van de spiritualiteit I (a)
IV	vakgebied moraal
6	onderverdeling binnen vakgebied
L	Minordeel
a	onderverdeling binnen vak

Vak:	Inleiding studie theologie (a)
Code:	B.0.1a.
Credits:	0,5 EC
Variant:	Minor
Jaar:	I
Docent:	Drs. D. Wiene
Beschrijving:	Het doel van deze bijeenkomsten is kennis te maken met de eigen methode van de studie van de filosofie en theologie. Onder meer komt aan de orde: een

	overzicht van de verschillende filosofische, theologische en verwante vakken; de bibliotheek; methodes van zelfstudie; het maken van samenvattingen; het maken van werkstukken (opzet, literatuurlijst, verwijzingen, citeerwijze e.d.
Literatuur:	Syllabus Bepalingen voor de verschillende vormen van schriftelijke werkzaamheid voor de studenten op de Tiltenberg <i>Aanbevolen literatuur:</i> P. DE BUCK, e.a., <i>Zoeken en schrijven. Handleiding bij het maken van een historisch werkstuk</i> , Haarlem 1982.
Toetsing:	(Optioneel, ter keuze van de docent) Schriftelijke opdrachten waarin blijkt wordt gegeven dat de in de les (en in de literatuur) behandelde stof is verwerkt.
Vak:	Inleiding studie theologie (b)
Code:	B.0.1b.
Credits:	0,5 EC
Variant:	Minor
Jaar:	I
Docent:	Drs. D. Wienen
Beschrijving:	Enkele thema's uit de cursus van vorig jaar worden hernomen. Verder zal de aandacht uitgaan naar het ontwikkelen van vaardigheden ten dienste van de opleiding, zowel op het vlak van de eigenlijke studie als op het vlak van de geloofsverwerking.
Literatuur:	<i>Verplicht</i> Syllabus Bepalingen voor de verschillende vormen van schriftelijke werkzaamheid voor de studenten op de Tiltenberg. <i>Aanbevolen</i> BUCK P. DE et al., <i>Zoeken en schrijven. Handleiding bij het maken van een historisch werkstuk</i> , Haarlem 1982.
Toetsing:	Schriftelijke opdrachten(en).
Verstrekking laatste opdracht:	23 april 2016

Inlevering alle
opdrachten
uiterlijk:

15 juni 2016

Vak: **Antropologie**

Code: B.I.2.

Credits: 3 EC

Variant: Major

Jaar: I-II

Docent: Dr. J. Verburgt

Beschrijving: De cursus biedt een inleiding tot de wijsgerige antropologie aan de hand van de wijze waarop de mens in de filosofiegeschiedenis werd gedefinieerd. De focus is nochtans gericht op het gegeven dat, vooral vanaf de negentiende eeuw, de traditionele bepalingen van de mens (b.v. de mens als 'animal rationale') verregaand zijn geproblematiseerd. Ook wordt ingegaan op de kwestie in hoeverre de moderne wijsgerige antropologie zich onderscheidt van aanverwante disciplines, zoals de wijsgerige psychologie en de empirische menswetenschappen. – De volgende denkers komen ter sprake: Plato, Aristoteles, Thomas, Descartes, Pascal, Leibniz, Rousseau, Kant, Hegel, Kierkegaard, Feuerbach, Marx, Nietzsche, Scheler, Freud, en Gehlen.

Literatuur: *Verplicht:*

J. DECORTE e.a., *Fundamentele wijsbegeerte*, Universitaire Pers, Leuven 2001.

Syllabus.

Aanbevolen:

E. CORETH, *Was ist der Mensch? Grundzüge philosophischer Anthropologie*, Verlag Tyrolia, Innsbruck 1986 (4. neu bearb. Auflage).

S. IJsseling (red.), *Over de mens. Vijf filosofische conferenties*, Universitaire Pers, Leuven 1987.

Toetsing: Schriftelijke opdracht of mondeling tentamen.

Verstrekking

opdracht: 5 maart 2016

Inlevering

opdracht: 30 mei 2016

uiterlijk:

Vak: **Metafysica**

Code: B.I.3.1.

Credits: 3 EC

Variant:	Major
Jaar:	III-V
Docent:	Dr. J. Vijgen
Beschrijving:	In de studie van het zijnde wordt bijzondere nadruk gelegd op de leer van St. Thomas van Aquino. De volgende thema's worden behandeld: eigenschappen en de indelingen van het zijnde, zijnde in act en in potentie, zijnde in wezen en zijnsact, substantieel en accidenteel zijnde, transcendentele eigenschappen, soorten van oorzakelijkheid.
Literatuur:	Syllabus <i>Aanbevolen</i> ELDERS L., <i>De metaphysica van St. Thomas in historischperspectief. I. Het gemeenschappelijke zijnde</i> , Tabor, Brugge 1982. Verdere literatuur wordt tijdens de colleges aangegeven.
Toetsing:	Schriftelijke opdracht (20 mei 2016)
Inlevering uiterlijk:	1 september 2016
Vak:	Niet-christelijke religies
Code:	B.I.4.
Credits:	3 EC
Variant:	Major
Jaar:	I-II
Docent:	J. Belt
Beschrijving:	Deze cursus geeft een (historisch) overzicht van de belangrijkste niet-christelijke religies en levensbeschouwingen. Aan bod komen met name de religies van de primitieve volkeren; de Islam; het Hindoeïsme; het Boeddhisme en al hun vertakkingen en daarnaast de hedendaagse spiritualiteit. Deze religies en levensbeschouwingen worden tevens getoetst aan de hand van de christelijke godsdienst. Het doel is om de cursist een beknopte, maar grondige informatie te bieden van deze religies en levensbeschouwingen waarvan vele ook in onze maatschappij aanwezig zijn, als ook de mogelijkheid om zich tot deze religies en levensbeschouwingen als gelovig en denkend christen kritisch te verhouden.
Literatuur:	Wordt in de colleges aangereikt: J. BELT, <i>De waaier van het Boeddhisme</i> , Amsterdam 1990. <i>Aanbevolen literatuur:</i>

H. ARTS, *Wereldgodsdiensten allemaal gelijkwaardig?*, Leuven 1993.

H. BÜRKLE, *Der Mensch auf der Suche nach Gott - die Frage der Religionen*, Paderborn 1996.

V. NECKEBROUCK, *Gij alleen de Allerhoogste : Christus en de andere godsdiensten*, Leuven 2001.

H. VAN STRAELEN, *The church and the non-Christian religions at the threshold of the 21st century*, London 1998.

H. VAN STRAELEN, *De levensweg van een missionaris. Een bewogen weg op de grens tussen twee tijdperken. brieven en praktijk-ervaringen*, Brugge 1996.

H. VAN STRAELEN, *De niet-christelijke godsdiensten en het christendom*, Brugge 1991.

Toetsing: Schriftelijk tentamen
Datum: in overleg met de docent
tentamen:

Vak: **Inleiding Oude Testament: Geschriften**

Code: B.II.2.3.

Credits: 2 EC

Variant: Minor

Jaar: I-II

Docent: Drs. T.F.M. Visser

Beschrijving: De cursus omvat, als een vervolg op de Tora (de wet van Mozes) en de Profeten, een inleiding op het derde deel van de Tenach, de zogenoemde Ketoeviem, dat zijn de Geschriften. Daaronder vallen 1) de Psalmen, Job en Spreuken, 2) de vijf Feestrollen: Hooglied, Ruth, Klaagliederen, Prediker en Ester, en 3) de boeken Daniël, Ezra en Nehemia, en 1+2 Kronieken. Om reden van de beperkte tijd blijven de onder 3) vermelde geschriften onbehandeld om alle aandacht te kunnen wijden aan de delen 1 en 2 vanwege hun hoogpoëtisch karakter en hun liturgisch en theologisch belang.

Literatuur: J. FOKKELMAN & W. WEREN, *De Bijbel Literair*, Zoetermeer 2003.

TH. C. VRIEZEN & A.S. VAN DER WOUDE, *oud-Israëli-sche en vroeg-Joodse literatuur*, 2009, 10de druk. schriftelijke opdracht

Toetsing: Verstreking
opdracht:

25 juni 2016

Inlevering
opdracht
uiterlijk:

15 september 2016

Vak: **Bijbelse exegese Oude Testament**

Code: B.II.4.1.

Credits: 2 EC

Variant: Major

Jaar: III-V

Docent: R. Gouw

Beschrijving: Exegese is in de laatste eeuwen wel erg beperkt gebleven tot de zogenaamde historisch kritische benadering, met al haar vragen naar auteur, tijd en ontleding van het materiaal uit verschillende tradities. Niet veel beter is de Bijbeluitleg die alleen maar een bevestiging is van de overtuigingen die de exegeet al van te voren bezit. Thans heeft men veel meer oog voor de taal als communicatiemiddel, en voor de kunst om te leren lezen en luisteren. De zin en de betekenis van de bijbel komt te voorschijn in een voortdurende ontmoeting met teksten waardoor we ons moeten laten verrassen, vrij van de houding dat we al weten wat 'er staat' of wat de bedoeling is. Bedoeling: Gevoel krijgen voor de Bijbelse vertelkunst middels een juiste lees- en luisterhouding, met als resultaat een steeds weer frisse interpretatie van oude teksten in nieuwe omstandigheden.

Literatuur: J. FOKKELMAN & W. WEREN, *De Bijbel Literair*, Zoetermeer 2003.

J. FOKKELMAN, *Vertelkunst in de bijbel*, Zoetermeer 2002, 3de druk.

TH. C. VRIEZEN & A.S. VAN DER WOUDE, *oud-Israëli-sche en vroeg-Joodse literatuur*, 2009, 10de druk. schriftelijke opdracht

Toetsing:
Verstrekking
opdracht:
Inlevering
opdracht
uiterlijk:

Nader aan te geven door de docent

Nader aan te geven door de docent

Vak: **Inleiding Nieuwe Testament: Synoptici**

Code: B.II.3.2.

Credits: 2 EC

Variant: Minor

Jaar: I-II

Docent:	Dr. R. Gouw
Beschrijving:	De eerste drie evangeliën vertonen grote overeenkomsten, maar tevens significante verschillen. We staan voor het zogenaamde synoptische probleem. In deze cursus maakt de cursist kennis met exegetische inzichten hieromtrent. Naast aandacht voor deze diachrone benadering van de evangeliën, besteden we aandacht aan een synchrone benadering en bezien hoe in ieder evangelie de theologische visie van de betreffende evangelist naar voren komt.
Literatuur:	<p>Syllabus</p> <p><i>Aanbevolen literatuur:</i></p> <p>A. DENAUX & M. VERVENNE, <i>Synopsis van de eerste drie evangeliën</i>, VBS, Leuven 1989.</p> <p>W. WEREN, <i>Matteüs</i> (Belichting van het Bijbelboek). KBS, 's-Hertogenbosch 1994.</p> <p>W. WEREN, <i>Matteus</i>, in: 'Schrift' 161 (jrg. 1995).</p> <p>B. V. IERSEL, <i>Marcus</i> (Belichting van het Bijbelboek), KBS, 's-Hertogenbosch 1990.</p> <p>V. HOWARD e.a., <i>Marcus</i>, in: Erik Eynikel e.a., <i>Internationaal Commentaar op de Bijbel</i>. Band 2, Kok, Kampen 2/2001, 1545-1587.</p> <p>G. VAN OYEN, <i>Het evangelie volgens Marcus</i>, in: J. FOKKELMAN & W. WEREN (red.), <i>De Bijbel Literair. Opbouw en gedachtegang van de bijbelse geschriften en hun onderlinge relaties</i>, Meinema, Zoetermeer:, 2003, 513-528.</p> <p>F. NOËL, <i>Lucas</i>, in: ERIK EYNIKEL e.a., <i>Internationaal Commentaar op de Bijbel</i>, Band 2, Kok, Kampen 2/2001, 1588-1667.</p> <p>W. WEREN, <i>Het evangelie volgens Lucas en de Handelingen van de Apostelen</i>, in: J. FOKKELMAN & W. WEREN (red.), <i>De Bijbel Literair. Opbouw en gedachtegang van de bijbelse geschriften en hun onderlinge relaties</i>, Meinema, Zoetermeer 2003, 529-554.</p>
Toetsing:	Aan het einde van een aantal cursusedagen wordt een opdracht meegegeven die aan het begin van de volgende cursusdag dient te worden ingeleverd.
Verstrekking laatste opdracht:	Nader aan te geven door de docent
Inlevering alle opdrachten:	Nader aan te geven door de docent

Vak: **Inleiding Nieuwe Testament: Paulus**

Code: B.II.3.3.

Credits: 2 EC

Variant: Minor

Jaar: I-II

Docent: Dr. R. Gouw

Beschrijving: In deze cursus komen de persoon van de apostel Paulus, de situatie van de geloofsgemeenschap waarin hij werkte en zijn theologische opvattingen aan de orde. Paulus schreef zijn brieven met het oog op bepaalde conflictsituaties, waarin meningen botsten. Toch zijn zijn brieven meer dan conflictbeheersing. In zijn brieven komt ook Paulus' verkondiging van Jezus Christus tot uitdrukking. Om die reden is men ze in de Kerk blijven lezen en zijn ze in de Bijbel opgenomen. Aan de hand van de teksten zullen we nagaan welke thema's Paulus' theologie kenmerken en hoe deze in zijn brieven tot uitdrukking komen.

Literatuur: Syllabus

Aanbevolen literatuur:

E.P. SANDERS, *Paulus*, Kok, Kampen 2000 [het Engelse origineel E.P. Sanders, *Paul*, is in verschillende reeksen verschenen].

M. Hooker, *Paul. A Short Introduction*, Oneworld, Oxford 2003.

Toetsing: Aan het einde van een aantal cursusedagen wordt een opdracht meegegeven die aan het begin van een door de docent aan te geven tijdstip dient te worden ingeleverd.

Verstrekking laatste opdracht:

Nader aan te geven door de docent

Vak: **Bijbelse exegese Nieuwe Testament**

Code: B.II.5.2.

Credits: 2 EC

Variant: Minor

Jaar: III-V

Docent: Dr. R. Gouw

Beschrijving: In deze cursus zal een aantal bekende Nieuwtestamentische pericopen nader worden bekeken. Daarbij gaat het allereerst om een juiste benadering van de tekst. Door middel van close

reading bezien we welke (literaire) middelen de Bijbelse schrijver aanwendt om zijn theologische visie naar voren te brengen. Het gaat erom Bijbelteksten zo te lezen, dat we recht doen aan de bedoelingen van de Bijbelse schrijver en de zeggingskracht van zijn tekst op het spoor komen.

Literatuur:

Toetsing:

Wordt tijdens de cursus opgegeven.

Aan het einde van een aantal cursusdagen wordt een opdracht meegegeven die aan het begin van een door de docent aan te geven tijdstip dient te worden ingeleverd.

Vak:

Code:

Credits:

Variant:

Jaar:

Docent:

Beschrijving:

Christologie I

B.III.3.I.

3 EC

Minor

I-II

Dr. A. van den Hout

Na een korte hermeneutische introductie tot de *Leben Jesu Forschung* en de historisch-kritische methode wordt het Christusmysterie ontvouwd vanuit bijbels-historisch perspectief. De geloofsbelijdenis dient hierbij als omkadering van de Christologie. Aan bod komen achtereenvolgens:

I. Jezus Christus als prae-existente Zoon van God (Concilie van Nicea)

II. De Menswording van Gods Zoon (Bijbelse toegangen; Concilie van Chalcedon: "waarachtig God en waarachtig Mens)

III. De aardse weg van Gods Zoon (zending, bewustzijn, mysteries van Jezus' leven)

IV. Het Pascha van Gods Zoon (verlossingsleer)

V. De verheerlijking van Gods Zoon (verrijzenis).

Literatuur:

Een cursustekst zal tijdens de colleges ter beschikking worden gesteld.

Verplicht:

Syllabus: Christologie (minor)

Aanbevolen:

A. AMATO, *Gesù il Signore. Saggio di Cristologia*, Edizioni Dehoniane, Bologna, 1999 (5a edizione ampliata).

L. SCHEFFCZYK - A. ZIEGENAUS, *Katholische Dogmatik. Bd. IV. Jesus Christus. Die Fülle des Heils. Christologie und Erlösungslehre* (A. Ziegenaus), MM Verlag, Aachen 2000.

CHR. SCHÖNBORN, *Gott sandte seinen Sohn. Christologie*, Unter Mitarb. von M. KONRAD und H.P.WEBER, Bonifatius, Paderborn 2002.
M. BORDONI, *Gesù di Nazaret. Presenza, memoria, attesa*, Queriniana, Brescia, 2004.
J. RATZINGER / BENEDICTUS XVI, *Jezus van Nazareth*, Lannoo, Arnhem 2007 (oorspr. uitgegeven in het Duits: Jesus von Nazareth, Herder, Freiburg im Br. 2007).

Toetsing: Schriftelijke opdracht
Verstrekking opdracht: 30 januari 2016
Inlevering opdracht
uiterlijk: 15 april 2016

Vak: **Christologie II**

Code: B.III.3.II.

Credits: 3 EC

Variant: Major

Jaar: I en II

Docent: A.van den Hout

Beschrijving: Er zullen christologisch-soteriologische kwesties aan de orde worden gesteld aan de hand van het boek *Jezus van Nazareth* van paus Benedictus XVI. Ook enkele themata uit de inhoud van de minor-cursus zullen verder worden verdiept en uitgebreid

Literatuur: *Verplicht:*

J. RATZINGER / BENEDICTUS XVI, *Jezus van Nazareth*, Lannoo, Arnhem 2007 (oorspr. uitgegeven in het Duits: Jesus von Nazareth, Herder, Freiburg im Br. 2007).

Toetsing: Schriftelijke opdracht

Verstrekking opdracht: Nader aan te geven door de docent

Inlevering opdracht
uiterlijk: Nader aan te geven door de docent

Vak: **Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I**

Code: B.III.4.I.

Credits: 3

Variant:	Minor
Jaar:	III-V
Docent:	M. Wagemaker
Beschrijving:	In het licht van de Heilige Schrift en van de patristische en theologische Traditie stelt deze cursus zich ten doel de mens te beschrijven, ingebed in het mysterie van Christus en de Heilige Drieëenheid. Hierbij zullen vraagstukken aan bod komen, die betrekking hebben op de schepping van de wereld en de mens, op zonde en genade, alsmede op de eindbestemming van de mens binnen de horizon van het eeuwig leven. De theologische leer over de mens wordt als volgt onderverdeeld: Scheppingsleer (a), Genadeleer (b) en Eschatologie (c).
Literatuur:	Een cursustekst zal tijdens de colleges ter beschikking worden gesteld. <i>Aanbevolen literatuur:</i> L. SCHEFFCZYK & A. ZIEGENAUS, <i>Katholische Dogmatik</i> , III (Schöpfungslehre), VI (Gnadenlehre) en VIII (Eschatologie), MM Verlag, Aachen 1997, 1998 en 1996. Verdere literatuur wordt tijdens de colleges aangegeven.
Toetsing:	Schriftelijke opdracht
Verstrekking	
opdracht:	20 februari 2016
Inleveren	
opdracht	
uiterlijk:	15 mei 2016
Vak:	Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II
Code:	B.III.4.II.
Credits:	3
Variant:	Major
Jaar:	III-V
Docent:	M. Wagemaker
Beschrijving:	In het licht van de Heilige Schrift en van de patristische en theologische Traditie stelt deze cursus zich ten doel de mens te beschrijven, ingebed in het mysterie van Christus en de Heilige Drieëenheid. Hierbij zullen vraagstukken aan bod komen, die betrekking hebben op de schepping van de wereld en de mens, op zonde en genade, alsmede op de eindbestemming van de mens binnen de horizon van

het eeuwig leven. De theologische leer over de mens wordt als volgt onderverdeeld: Scheppingsleer (a), Genadeleer (b) en Eschatologie (c). In de aanvullende lessen voor de Maior variant zullen genoemde vraagstukken nog meer worden uitgediept dan in de gemeenschappelijke cursus voor Minor en Maior mogelijk zal zijn.

Literatuur: Een cursustekst zal tijdens de colleges ter beschikking worden gesteld.

Aanbevolen literatuur:

L. SCHEFFCZYK & A. ZIEGENAUS, *Katholische Dogmatik*, III (Schöpfungslehre), VI (Gnadenlehre) en VIII (Eschatologie), MM Verlag, Aachen 1997, 1998 en 1996.

I. SANNA, *Chiamati per nome. Antropologia teologica*, Edizione San Paolo, Cinesello Balsamo (Milano) 1994.

N. BORDONI & N. CIOLA, *Gesù nostra speranza. Saggio di escatologia in prospettiva trinitaria*, EDB, Bologna 2000 (edizione riveduta e corretta).

Verdere literatuur wordt tijdens de colleges aangegeven.

Verstrekking
opdracht:

20 mei 2016

Inlevering
opdracht

uiterlijk:

15 september 2016

Vak:

Moraal van de deugden

Code:

B.IV.2.

Credits:

3 EC

Variant:

Major

Jaar:

III-V

Docent:

Dr. H. van der Meer SJ

Beschrijving:

In de geest van de encycliek *Evangelium Vitae* (1995) wordt de sacraliteit en onaantastbaarheid van het leven behandeld zoals die naar voren komen in Schrift en Overlevering. Speciaal wordt ingegaan op concrete vragen rond euthanasie, abortus en doodstraf. In de geest van hoofdstuk V van het conciliedocument *Gaudium et Spes* (nrs. 77 t/m 90) wordt aandacht besteed aan vragen rond Oorlog en Vrede.

Literatuur:

Ieder moet beschikken over:

- Encycliek *Evangelium Vitae* (te vinden op internet)
- K.K.K. nrs. 2258 - 2330
- er wordt een syllabus uitgereikt

Ter nadere bestudering aanbevolen:

H. van der Meer, "Moraaltheologische opmerkingen met betrekking tot het beweerde zelfbeschikkingsrecht en de hulp bij zelfdoding", in: "De dood: Uitkomst voor het leven?" Geschrift van de Juristenvereniging Pro Vita, Amsterdam 1987, 71 -87 (niet meer in de handel; er wordt een tekst van ter beschikking gesteld).

M. Buijsen (red.), "Onrechtmatig leven. Opstellen naar aanleiding van Baby Kelly". Uitg. Valkhof Pers, "Annalen van het Thijmgenootschap" 94 (2006) afl. 1

Toetsing: Tegen het einde van de colleges wordt er een aantal vragen ter beantwoording uitgereikt. Men kan deze met gebruik van alle hulpmiddelen thuis uitwerken, waarbij erop vertrouwd wordt dat men deze opgave geheel en al alléén, dus zonder enige hulp van -, of enige ruggespraak met anderen vervult.

Verstrekking opdracht: 9 april 2016

Inlevering opdracht uiterlijk: 1 juli 2016

Vak: **Sacramententheologie. Het gewijde ambt, in het bijzonder het ambt van diaken**

Code: B.III.7.2.

Credits: 2

Variant: Minor

Jaar: III-V

Docent: Dr. E. Luijten

Beschrijving: De voortzetting van het apostolisch ambt in het wijdingssacrament. De drie graden van het wijdingssacrament, de eigenheid van elk van deze graden en hun eenheid. Geroepen om te handelen in de persoon van Christus het hoofd. Bedienaar, ontvanger, materie en vorm van dit sacrament. Vragen vanuit de geschiedenis. Het celibaat. Priesterschap van de vrouw? Theologie van het diaconaat. Vrouwelijke diakens? De wijdingsliturgie en de taken van de diaken in de liturgie.

Literatuur: *Katechismus van de Katholieke Kerk* nr. 1533-1600; LG 18-29; PO 1-7. 16 (vgl. LG 42).

S. VAN CALSTER & G. WILKENS (ed.), *Diaconaat en diaconie*, speciale editie van "Communio" (2001, nr. 2-3).

J. HENDRIKS, *Vaticanum II en verder...*, Colomba, Oegstgeest, Brugge 1993, pp. 79-84

INTERNATIONALE THEOLOGENCOMMISSIE, *Document Het Diaconaat, ontwikkeling en perspectieven*, "La Documentation catholique" 85 (2003) 58-107 (een uitgebreide samenvatting treft u aan op de website www.tiltenberg.org)

Er wordt een gedeeltelijke cursustekst ter beschikking gesteld (over priesterwijding van de vrouw, celibaat, diaconaat van de vrouw e.a.)

Schriftelijke opdracht

Toetsing:
Inlevering alle opdrachten uiterlijk:

1 maart 2016

Vak:

Kerkelijke documenten (a)

Code:

B.III.8a.

Credits:

0,5 EC

Variant:

Minor I

Docent:

Mgr. dr. J. Hendriks

Beschrijving:

De studenten krijgen inzicht in de verschillende 'soorten' kerkelijke documenten, hun benaming en betekenis. Zij leren deze teksten lezen en interpreteren en krijgen een idee van de inhoudelijke samenhang van de uitingen van het leergezag. Omschrijving van de leerstof: In deze cursus krijgen de studenten een inleiding tot het tweede Vaticaanse concilie en een overzicht en bespreking van de grote thematische lijnen van de documenten van dit concilie aan de hand van de teksten. We staan met name stil bij *Lumen gentium*, *Nostra Aetate*, *Dignitatis Humanae*, *Gaudium et spes* en - voor zover de tijd het toelaat - bij *Sacrosanctum concilium*, *Dei verbum* en *Unitatis redintegratio*.

Literatuur:

Verplicht

Een uitgave van de concilie-documenten, bijv.: *Constituties en decreten van het tweede Vaticaanse concilie*, Katholiek Archief, Amersfoort 1967 of herdruk.

Als hulpmiddel bij het lezen van de concilie-documenten wordt gebruikt:

HENDRIKS J., *Vaticanum II en verder...*, Colomba, tweede druk, Oegstgeest 2006.

Aanbevolen

ALBERIGO G. (ed.), *Geschiede des zweiten vatikanischen Konzils (1962-1965)*, 5 delen, Mainz / Leuven, 1997vv.; ook in veel andere talen verschenen.

GILHELLIN F., *Constitutio dogmatica De Ecclesia Lumen Gentium. Concilii Vaticani II synopsis*, Rome 1997.

PHILIPS G., *Dogmatische constitutie over de Kerk "Lumengentium"*. *Geschiedenis, tekst, commentaar*, 2 delen, Antwerpen 1967-1968.

MORRISEY F. & THÉRIAULT M., *Papal and curial pronouncements: their canonical significance in the light of the Code of canon law*, Faculty of canon law; St. Paul University, Ottawa 1995.

Toetsing: Bij de beoordeling wordt de participatie tijdens de colleges betrokken. Er wordt een eindopdracht gevraagd die ongeveer vier bladzijden zal beslaan.

Uiterste
inleverdatum: 15 juni 2016

Vak: **Kerkelijke documenten (b)**

Code: B.III.8b.

Credits: 0,5 EC

Variant: Minor II

Docent: Mgr. dr. J. Hendriks

Beschrijving: De studenten krijgen inzicht in de verschillende 'soorten' kerkelijke documenten, hun benaming en betekenis. Zij leren deze teksten lezen en interpreteren en krijgen een idee van de inhoudelijke samenhang van de uitingen van het leergezag. In dit gedeelte van de cursus wordt een overzicht gegeven van de voornaamste post-conciliaire kerkelijke documenten.

Literatuur: *Verplicht:*
Een uitgave van de concilie-documenten, bijv.: *Constituties en decreten van het tweede Vaticaans concilie*, Katholiek Archief, Amersfoort, 1967 of herdruk.

Als hulpmiddel bij het lezen van de concilie-documenten wordt gebruikt:

J. HENDRIKS, *Kerkelijke Documenten. Inleiding en repertorium* (Tiltenberg Studies 4) Vogelenzang 2009.

Aanbevolen:

G. ALBERIGO (ed.), *Geschiede des zweiten vatikanischen Konzils (1962-1965)*, 5 delen, Mainz, Leuven 1997vv.; ook in veel andere talen verschenen.

F. GIL HELLIN, *Constitutio dogmatica De Ecclesia Lumen Gentium. Concilii Vaticani II synopsis*, Roma 1997.

G. PHILIPS, *Dogmatische constitutie over de Kerk "Lumen gentium". Geschiedenis, tekst, commentaar*, 2 delen, Antwerpen 1967-1968.

F. MORRISEY, M. THÉRIAULT, *Papal and curial pronouncements: their canonical significance in the light of the Code of canon law*, Faculty of canon law; St. Paul University, Ottawa 1995.

Toetsing: Bij de beoordeling wordt de participatie tijdens de colleges betrokken. Een schriftelijk werkstuk wordt gevraagd van in totaal ongeveer vier bladzijden als antwoord op enkele vragen over de besproken / gelezen documenten.
28 november 2015

Verstrekking opdracht:

Inlevering opdracht uiterlijk: 15 februari 2016

Vak:

Kerkelijke documenten II

Code: B.III.8.II.

Credits: 2 EC

Variant: Major

Jaar: I-II

Docent: Mgr. dr. J. Hendriks

Beschrijving: De studenten krijgen inzicht in de verschillende 'soorten' kerkelijke documenten, hun benaming en betekenis. Zij leren deze teksten lezen en interpreteren en krijgen een idee van de inhoudelijke samenhang van de uitingen van het leergezag. In dit gedeelte van de cursus staan we stil bij een aantal belangrijke thema's van het tweede Vaticaans concilie vooral die welke worden besproken in de dogmatische constitutie over de Kerk, *Lumen gentium*, zoals: het "subsistit in" van LG 8; de gradualiteit van de "communio"; het Bisschoppencollege en de collegialiteit; de verhoudingen binnen het wijdings sacrament; de "potestas" vraag (verhouding van wijding en zending); de leek in de Kerk. Voor wat betreft de pastorale constitutie *Gaudium et spes*: we zullen vooral stil staan bij de antropologie van dit document en in samenhang daarmee bij de visie op het huwelijk.

Literatuur: Verplichte literatuur:

Een uitgave van de concilie-documenten, bijv.: *Constituties en decreten van het tweede Vaticaans concilie*, Katholiek Archief, Amersfoort, 1967 of herdruk.

Als hulpmiddel bij het lezen van de concilie-documenten wordt gebruikt:

J. HENDRIKS, *Vaticanum II en verder...*, Colomba, tweede druk, Oegstgeest, 2006, m.n. pp. 193_227.

Aanbevolen literatuur:

G. ALBERIGO (ed.), *Geschiede des zweiten vatikanischen Konzils (1962_1965)*, 5 delen, Mainz, Leuven 1997vv.; ook in veel andere talen verschenen.

F. GIL HELLIN, *Constitutio dogmatica De Ecclesia Lumen Gentium. Concilii Vaticani II synopsis*, Roma 1997.

G. PHILIPS, *Dogmatische constitutie over de Kerk "Lumen gentium"*. Geschiedenis, tekst, commentaar, 2 delen, Antwerpen 1967-1968.

F. MORRISEY, M. THÉRIAULT, *Papal and curial pronouncements: their canonical significance in the light of the Code of canon law*, Faculty of canon law; St. Paul University, Ottawa 1995.

Andere literatuur zal tijdens de colleges worden aangegeven.

Toetsing:

Bij de beoordeling wordt de participatie tijdens de colleges betrokken. Een schriftelijk werkstuk wordt gevraagd van in totaal ongeveer vier bladzijden als antwoord op enkele vragen over de besproken / gelezen documenten.

Verstrekking opdracht:

5 maart 2016

Inlevering

opdracht uiterlijk:

15 mei 2016

Vak:

Liturgie: inleiding

Code:

B.V.1.

Credits:

2 EC

Variant:

Minor

Jaar:

I-II

Docent:

Lic. S. Marcantognini

Beschrijving:

Deze cursus is bedoeld om de student inzicht te geven in het eigene van liturgie. Vanuit de traditie van de liturgische documenten wordt er een wezensbepaling van de liturgie gegeven. In grote lijnen wordt de geschiedenis van de westerse liturgie behandeld; daarbij zullen in beschouwing worden genomen de theologische en pastorale lijnen van het Tweede Vaticaans Concilie en de belangrijkste theologische en antropologische studies over de liturgie. Bijzondere aandacht zal worden besteed aan de verschillende aspecten die verband houden met de

eredienst zoals: godsdienstige ervaring, rituele handeling, enz.
Literatuur: Verplicht:
Syllabus
Toetsing: Schriftelijke opdracht
Verstrekking opdracht: 25 juni 2016
Inlevering opdrachten
uiterlijk: 15 september 2016

Vak: **Liturgie: getijdengebed**

Code: B.V.2.

Credits: 2 EC

Variant: Major

Jaar: I-II

Docent: Drs. A. Kortekaas OSB

Beschrijving: I. Historische ontwikkeling: Joodse liturgie en spiritualiteit - gebed in het NT en de kerkvaders - van morgen - en avondgebed tot acht officies per dag - het Romeinse psalmrooster - de monastieke variant - bronnenstudie.

II. Theologie en spiritualiteit: lofzang der verlosteschepping - heiliging - bidden door, met en in Christus - bidden met de psalmen _ dialoog met God - zang der liefde - smeekebed - ascese - bidden met en namens de Kerk. III. Getijdengebed vandaag: structuur - psalmrooster - antifonen: typen en ontwikkeling - responsories - hymnen - lezingen - voorbeden - de praktijk van het getijdengebed.

Literatuur:

Verplicht:

Getijdenboek. Gebeden voor elke dag. Algemene inleiding / [vertaling uit het Latijn], Interdiocesane Commissie voor Liturgische Zielzorg, Brussel / Nationale Raad voor Liturgie, Zeist 1990.

Aanbevolen:

HERMANS, J., *Het getijdengebed: Liturgie en spiritualiteit van het getijdenboek*, Colomba, tweede druk, Oegstgeest 2004.

MEYER, H.B. e.a., *Gottesdienst der Kirche. Handbuch der Liturgiewissenschaft*. 8 delen, Pustet, Regensburg 1983 e.v. [voor het officie: deel VI]

MARTIMORT, A. e.a., *L'Église en prière. Introduction à la Liturgie*, 4 delen, Desclée, Paris 1983_1984. [voor het officie: deel IV]

IDEM, *The Church at Prayer. An Introduction to the Liturgy*, Collegeville, Minnesota 1986_88.

IDEM, *La Chiesa in preghiera. Introduzione alla Liturgia*, Queriniana, Brescia 1985.

IDEM, *La Iglesia en oración. Introducción a la Liturgia*, Herder, Barcelona 1987.

BOROBIO, D. e.a., *La celebración en la Iglesia*, 3 delen, Ediciones Sígueme, Salamanca 1985 e.v. [voor het officie: deel 3].

IDEM, *La celebrazione nella Chiesa*, LDC, Torino 1992 e.v.

Toetsing: Schriftelijke opdracht
Datum:
tentamen: 1 september 2016

Vak: **Algemene inleiding Kerkgeschiedenis**

Code: B.VII.1.

Credits: 3 EC

Variant: Minor

Jaar: I-II

Docent: Drs. G. Bruggink

Beschrijving: In deze cursus wordt een overzicht van de geschiedenis van de Kerk in grote lijnen gegeven. Daarmee wordt een historische achtergrond aangereikt voor wat verder in de studie wordt aangeboden.

Literatuur: *Verplichte literatuur:*

N. VAN DEN AKKER & P. NISSEN, *Wegen en dwarswegen. Tweeduizend jaar christendom in hoofdlijnen*, Boom, Amsterdam 1999.

Aanbevolen naslagwerken:

K. BIHLMAYER & H. TÜCHLE, *Kirchengeschichte*, 18^e druk, Paderborn 1982.

A. FRANZEN, *Kerkgeschiedenis in kort bestek*, Helmond 1968.

H. JEDIN ed., *Handbuch der Kirchengeschichte*, 3^e druk, Freiburg im Breisgau 1985.

J. LAUX, *Church history. A complete history of the Catholic Church to the present day*, Illinois 1989.

Toetsing: Schriftelijke opdracht
Verstrekking
opdracht: 28 mei 2016
Inlevering
opdracht
uiteindelijk: 1 september 2016

Vak:	Pastorale gespreksvoering
Code:	B.X.4.1.
Credits:	2 EC
Variant:	Minor
Jaar:	III-V
Docent:	F. Geels
Beschrijving:	In dit onderdeel van de leergang leert de student over de professie van het helpende gesprek in het algemeen: houding, mogelijkheden en gevaren van verschillende soorten interventies, opbouw, voortgang en afronding. Vervolgens leert de student over het typisch eigene van het pastorale gesprek: het helpende gesprek in de context van geloven, gevoerd door iemand die daartoe door de kerk geroepen is. Tenslotte wordt aandacht gegeven aan enkele specifieke categorieën van pastorale gesprekken, zoals de voorbereiding op de sacramenten van doopsel en huwelijk en het gesprek bij het overlijden van een dierbare. Tijdens de cursusdagen zal het accent liggen op het inoefenen van het pastorale gesprek, met gebruikmaking van verschillende methodieken, zoals het rollenspel. In een later stadium zal er ook aandacht worden gegeven aan verbatim analyse. Aanwezigheid en actieve participatie van de studenten tijdens de colleges zijn vereist.
Literatuur:	E. KUEBLER – ROSS, <i>Lessen voor levenden. Gesprekken met stervenden</i> . Vele uitgaven sinds 1969. R. GANZEVOORT en J. VISSER, <i>Zorg voor het verhaal. Achtergrond, methode en inhoud van pastorale begeleiding</i> . Zoetermeer, 2007. Hieruit: Hoofdstuk 5, "Het gesprek", pag. 133 t/m 159; Hoofdstuk 11, "Verlies", pag. 290 t/m 323. <i>Wijze van tentamineren</i> : mondeling. Bij de eindbeoordeling zullen de gebleken bekwaamheid van de student en de capaciteiten die hij bezit om verder te leren, zwaar mee wegen.
Toetsing:	Schriftelijke opdracht
Verstrekking opdracht:	Door docent aan te geven
Inlevering opdracht uiterlijk:	15 oktober 2016

Vak:	Pedagogiek
Code:	B.VIII.1.
Credits:	3
Variant:	Minor
Jaar:	III-V
Docent:	Vanheeswijck
Beschrijving:	Wat stellen we ons voor bij opvoeding, vorming en onderwijs? Deze cursus biedt een overzicht van stromingen in de pedagogiek. Inzichten uit de geschiedenis van de pedagogiek worden geactualiseerd. De discussie over de overdracht van waarden en normen binnen het opvoeden, leidt tot de thematiek van de verhouding tussen levensbeschouwing , religie en onderwijs. Gelovige opvoeding en vorming met de focus op personalisme en dialoog vormen het sluitstuk van deze lessen.
Literatuur:	<i>Verplicht:</i> Reader over Godsdienstpedagogiek (wordt bezorgd aan de cursisten). <i>Aanbevolen:</i> Verdere literatuur wordt in de colleges aangegeven. Schriftelijk
Toetsing:	
Verstrekking tentamen:	Door de docent aan te geven
Inlevering tentamen uiterlijk:	Door de docent aan te geven

Vak:	Wat is geloven?
Code:	B.IX.5
Credits:	2 EC
Variant:	Major
Jaar:	III-V
Docent:	Drs. J. Smith
Beschrijving:	In het Jaar van het Geloof klinkt een vraag die sint Augustinus al stelde: <i>Quid est enim credere</i> : Wat is geloven eigenlijk? Op deze vraag wordt in deze cursus ingegaan. Hierbij komen de volgende thema's aan de orde: hoe verloopt een proces van gaan geloven? Bestaat er een katholieke manier van geloven? Wat zijn de <i>fides qua</i> en <i>fides quae</i> ? Welke verhouding is er tussen in God

geloven en God ervaren? Kunnen geloven en twijfelen samen gaan? Moet je van je geloof getuigen? En heb je een geloofsgemeenschap nodig?

Literatuur: *Aanbevolen*
Catechismus van de Katholieke Kerk, nrs. 142 - 184.
 SICARI A., *Das geistliche Leben des Christen. Glaubenserfahrung und Wege zur Heiligkeit* (AMATECA XVII/1), Bonifatius-Verlag, Paderborn 1998.
 ARTS H., *Zie, Ik ben met u. Over Godservaringen*, Leuven 2005.

Toetsing: Schriftelijke opdracht
 Verstrekking
 opdracht: 9 april 2016
 Uiterste
 inleveringdatum: 15 juni 2016

Vak: **Pastoraaltheologie**
 Code: B.X.1a.
 Credits: 3 EC
 Variant: Minor
 Jaar: III-V
 Docent: P. Koopman
 Beschrijving: Het is de bedoeling enig inzicht te geven in de eigenheid van de pastorale benadering van de mensen te midden van de andere vormen van hulpverlening. Meer bepaald zal hierbij aandacht besteed worden aan de veranderingen in de samenleving en in het denken en aan de implicaties die daaruit resulteren voor het pastorale handelen. In een tweede deel wordt de blik uitdrukkelijk gericht op de opbouw en structuur van de christelijke gemeenschappen.
 In aanvulling zal worden ingegaan op enkele praktische aspecten van het pastoraat. Aan de orde zullen komen: pastoraal leiderschap, het motiveren van vrijwilligers, competenties en rollen van de pastoraal medewerker in een kerk die sterk in beweging is, de plaats van de kerk in een gesecculariseerde samenleving.

Literatuur: Syllabus
 Verdere literatuur wordt tijdens de colleges aangegeven.

Toetsing: Schriftelijke opdracht
 Verstrekking
 opdracht: 25 juni 2016

Inlevering
opdracht
uiterlijk 1 november 2016

Vak: **Jaaropdracht**
Code: B.XI.
Credits: 2 EC
Docent: D. Wiene
Beschrijving: De opdracht zal gaan over de onlangs verschenen encycliek *Laudato si (Geprezen zijt Gij)* van paus Franciscus en bestaat in het schrijven van een essay aan de hand van een aantal gerichte vragen naar aanleiding van de genoemde encycliek.
Literatuur: Paus Franciscus, *Laudato si*
Toetsing: Schriftelijke opdracht
Uiterste
inleverdatum: 1 maart 2016

7. Stagebeschrijvingen

Stage: Doelstellingen stages diakenopleiding
Code: B.X.D.
Beschrijving: Doel van de stages is de kandidaat te laten groeien in de houding en vaardigheden die nodig zijn om vruchtbaar te kunnen werken op drie terreinen van dienstbetoon (diaconia) waarop hij zich voorbereidt: dat van de diaconie (diaconia caritatis), de liturgie (diaconia liturgiae) en verkondiging (diaconia verbi). Het accent zal daarbij op de diaconie liggen. Om zich een pastorale houding eigen te kunnen maken en zich te oefenen in (pastorale) communicatie, zal tevens aandacht worden besteed aan pastorale gespreksvoering.

1. Diaconie (*diaconia caritatis*)

Bij de stages wordt telkens gelet op mogelijkheden de diaconale dimensie nader te leren kennen en de zorg voor de diaconie in te oefenen. Een deel van de stagetijd zal in hoofdzaak gericht zijn op het werkveld van de diaconie. Wanneer de stageplaats een parochie is, treedt, indien mogelijk, de stagiair in contact met de Parochiële Caritas Instelling en neemt hij deel aan een M.O.V.-groep.

2. Liturgie (*diaconia liturgiae*)

Wanneer de stageplaats een parochie is, kan de stagiair deelnemen aan bijvoorbeeld een liturgische werkgroep of een avondwakegroep. Bij voorkeur zal hij betrokken worden bij de voorbereiding op de sacramenten, met name doopsel en huwelijk. In de loop van de stage kan hij tijdens de liturgie functioneren als lector en/of acoliet. De liturgische oefening wordt verzorgd door een docent van de opleiding.

3. Verkondiging (*diaconia verbi*)

Gedurende de stages oefent de stagiair zich om het woord te voeren. Tijdens de liturgie is dit mogelijk door het houden van openingswoordjes en overwegingen in een gebedsdienst of avondwake. Het is aan te bevelen dat de stagiair zich in het begin van de stage tijdens de liturgie aan de parochie voorstelt, waarbij hij ook aandacht besteedt aan zijn roeping. Als lector kan hij zich bij de schriftlezing en de voorbeden in het voorlezen oefenen. Naar gelang de aanleg en kwaliteiten van de stagiair kan hij ook aandacht geven aan catechese, zowel aan kinderen als aan volwassenen. Ook kan hij enkele stukjes schrijven voor het parochieblad.

4. Pastorale gespreksvoering

Tijdens de stages oefent de stagiair de pastorale gespreksvoering door in overleg met de stagebegeleider/supervisor en de werkbegeleider huisbezoeken af te leggen. Te denken valt aan (ernstig) zieken, nabestaanden van overledenen, nieuw aangekomenen in een parochie, ouders van dopelingen, gezinnen met een vormeling en huwelijkskandidaten.

Tenslotte kan men denken aan groepen die de pastor ter plaatse nauwelijks bereikt, zoals bijvoorbeeld jongeren en randkerkelijken.

Voor de organisatie van de stages, zie eerste algemene deel van de Studiegids onder 10. *Pastorale vorming*.

Stage:	Doelstellingen stages catechistenopleiding
Code:	B.X.C.
Beschrijving:	Het algemene doel van de stages is de studenten in de gelegenheid stellen zich de houding en vaardigheden eigen te maken die nodig zijn voor een vruchtbare invulling van hun functie als catechist. De studenten kunnen voor de toekomstige uitoefening van hun taak kiezen voor een meer catechetisch of een meer pastoraal accent. Deze accentzetting werkt door in de feitelijke invulling van de stages. De volgende werkvelden, die elkaar kunnen overlappen, worden onderscheiden:

1. Pastoraat

Tijdens de stages oefenen de stagiairs zich in pastorale vaardigheden, met name pastorale gespreksvoering, door, in overleg met de stagebegeleider/supervisor en de werkbegeleider, huisbezoeken af te leggen. Te denken valt aan zieken, nabestaanden van overledenen, nieuw aangekomenen in een parochie, ouders van dopelingen, gezinnen met een vormeling en huwelijkskandidaten. Tenslotte kan men denken aan groepen die de pastor ter plaatse soms nauwelijks bereikt, zoals jongeren en randkerkelijken.

2. Catechese en verkondiging

De stagiairs oefenen zich in schriftelijke en verbale vaardigheden, (geloofs)communicatie met en (geloofs)overdracht aan personen en groepen, bijvoorbeeld in catecheselessen in of buiten de school, kindernevendiensten, geloofscursussen, gespreksgroepen, bijdragen aan het parochieblad, voorlezen en overwegingen in de liturgie, enz.

3. Diaconie

De stagiairs maken kennis met het diaconale werkveld en oefenen een diaconale gevoeligheid in voor minderbedeelden, kansarmen en noodlijdenden, bijvoorbeeld in een M.O.V.-, rouwverwerkings-, of ziekenbezoekgroep.

4. Liturgie

De stagiairs oefenen zich in het voorbereiden van en bijdragen aan (sacramentele) liturgische vieringen. Bij de voorbereiding wordt onder meer gedacht aan de doop-, communie-, vormsel- en huwelijksvoorbereiding. Verder kunnen de stagiairs in liturgische vieringen bijvoorbeeld voorlezen, buiten de Eucharistieviering een overweging houden, de voorbeden maken en verrichten en de heilige communie uitreiken.

Voor de organisatie van de stages, zie algemene eerste deel van de Studiegids onder 10. *Pastorale vorming*.

7. Studieprogramma

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
ZATERDAG 29 AUGUSTUS 2015 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.II.2.3. Methodologie (D. Wienen)	B.III.8b Kerkelijke documenten (b) (Mgr. J. Hendriks)	B.III.7.1.I Sacramententheologie (E. Luijten)		
2	B.II.3.3. Inleiding NT:Synoptici (R. Gouw)				
3					
4	B.VII.1. Inleiding Algemene Kerkgeschiedenis (G. Bruggink)		B.II.5.3. Bijbelse exegese NT (R. Gouw)		
5					
6	B.III.3.1. Christologie (A. van den Hout)		B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
7					
ZATERDAG 12 SEPTEMBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.III.3.1. Christologie (A. van den Hout)		B.III.7.1.I Sacramententheologie (E. Luijten)		
2					
3	B.V.1. Liturgie: inleiding (S. Margantognini)		B.II.5.3. Bijbelse exegese NT (R. Gouw)		
4					
5	B.II.3.3. Inleiding NT:Synoptici (R. Gouw)		B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
6					
7	B.II.2.3. Methodologie (D. Wienen)	B.III.8b Kerkelijke documenten (b) (Mgr. J. Hendriks)			
ZATERDAG 26 SEPTEMBER 2015 BEZINNINGSDAG					
ZATERDAG 3 OKTOBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)		B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)		
2					
3			B.II.4.I Bijbelse exegese Oude Testament (R. Gouw)		
4	B.I.2. Antropologie (J. Verburgt)				
5			B.IX.5. Wat is geloven? (J. Smith)		
6					
7					
7					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
ZATERDAG 10 OKTOBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.VII.1. Inleiding Algemene Kerkgeschiedenis (G. Bruggink)		B.III.7.1.I Sacramententheologie (E. Luijten)		
2					
3	B.II.3.3. Inleiding NT:Synoptici (R. Gouw)		B.X. Pastoraaltheologie (Koopman)		
4					
5	B.III.3.1. Christologie (A. van den Hout)		B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
6					
7					
WOENSDAG 14 OKTOBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.II.8.II Kerkelijke documenten (Mgr. J. Hendriks)		B.IV.2. Moraal van de deugden (H. van der Meer)		
2					
3			B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)		
4	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)				
5					
6	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)				
7					
DONDERDAG 15 OKTOBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)		B.IV.2. Moraal van de deugden (H. van der Meer)		
2					
3	B.I.2. Antropologie (J. Verburgt)		B.II.4.I Bijbelse exegetische Oude Testament (R. Gouw)		
4					
5					
6	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)		B.IV.2. Moraal van de deugden (H. van der Meer)		
7					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
VRIJDAG 16 OKTOBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.II.8.II Kerkelijke documenten (Mgr. J. Hendriks)		B.IV.2. Moraal van de deugden (H. van der Meer)		
2					
3					
4	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)		B.II.4.I Bijbelse exegese Oude Testament (R. Gouw)		
5					
6	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)		B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)		
7					
ZATERDAG 24 OKTOBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.VII.1. Algemene inleiding Kerkgeschiedenis		B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
2	(G. Bruggink)				
3	B.III.3.1. Christologie (A. van den Hout)		B.X. Pastoraaltheologie (Koopman)		
4					
5					
6	B.VII.1. Inleiding Algemene Kerkgeschiedenis		B.III.7.1.I Sacramententheologie (E. Luijten)		
7	(G. Bruggink)				
ZATERDAG 7 NOVEMBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.I.2. Antropologie (J. Verburgt)		B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)		
2					
3			B.II.4.I Bijbelse exegese Oude Testament (R. Gouw)		
4					
5	B.II.8.II Kerkelijke documenten II (Mgr. J. Hendriks)		B.IX.5. Wat is geloven? (J. Smith)		
6					
7					
ZATERDAG 14 NOVEMBER 2015 DIAKENWIJDING					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
ZATERDAG 28 NOVEMBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.II.2.3. Methodologie (D. Wiene)	B.III.8b Kerkelijke documenten (b) (Mgr. J. Hendriks)	B.III.7.1.I Sacramententheologie (E. Luijten)		
2	B.II.3.3. Inleiding NT:Synoptici (R. Gouw)				
3					
4	B.III.3.1. Christologie (A. van den Hout)		B.II.5.3. Bijbelse exegese NT (R. Gouw)		
5					
6	B.VII.1. Algemene inleiding Kerkgeschiedenis (G. Bruggink)		B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
7					
ZATERDAG 19 DECEMBER 2015 BEZINNINGSDAG					
ZONDAG 20 DECEMBER 2015 BEZINNINGSDAG					
ZATERDAG 12 DECEMBER 2015 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.III.3.1. Christologie (A. van den Hout)		B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
2			B.X. Pastoraaltheologie (P.L. Koopman)		
3					
4	B.II.3.3. Inleiding NT:Synoptici (R. Gouw)				
5					
6	B.VII.1. Algemene inleiding Kerkgeschiedenis (G. Bruggink)		B.III.7.1.I Sacramententheologie (E. Luijten)		
7					
ZATERDAG 9 JANUARI 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.V.1. Liturgie: inleiding (S. Margantognini)		B.II.5.3. Bijbelse exegese NT (R. Gouw)		
2					
3	B.II.3.3. Inleiding NT:Synoptici (R. Gouw)		B.V.III.1. Pedagogiek (H. Vanheeswijck)		
4			B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
5	B.III.3.1. Christologie (A. van den Hout)				
6					
7					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
ZATERDAG 30 JANUARI 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.V.1. Liturgie: inleiding (S. Margantognini)		B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
2					
3	B.II.3.3. Inleiding NT:Synoptici (R. Gouw)		B.V.III.1. Pedagogiek (H. Vanheeswijck)		
4					
5	B.III.3.1. Christologie (A. van den Hout)				
6			B.X.4.3. Pastorale gespreksvoering (F. Geels)		
7					
ASWOENSDAG 10 FEBRUARI 2016 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.I.2. Antropologie (J. Verburgt)		B.IV.2. Moraal van de deugden (H. van der Meer)		
2					
3			B.I.3.1. Metafysica (J. Vijgen)		
4					
5	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)				
6					
7					
DONDERDAG 11 FEBRUARI 2016 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.I.2. Antropologie (J. Verburgt)		B.IV.2. Moraal van de deugden (H. van der Meer)		
2					
3			B.I.3.1. Metafysica (J. Vijgen)		
4					
5	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)				
6					
7					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
VRIJDAG 12 FEBRUARI 2016 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.II.8.II Kerkelijke documenten II (Mgr. J. Hendriks)		B.I.3.1. Metafysica (J. Vijgen)		
2					
3					
4	B.V.2. Liturgie: Getijdengebed (A. Kortekaas)		B.IV.2. Moraal van de deugden (H. van der Meer)		
5					
6	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)		B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)		
7					
ZATERDAG 20 FEBRUARI 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.III.8a Kerkelijke documenten (a) (Mgr. J. Hendriks)	B.II.2.3. Methodologie (D. Wienen)	B.III.4.1. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie I (M. Wagemaker)		
2					
3					
4	B.II.3.1. Inleiding Oude Testament: Geschriften (Tj. Visser)		B.II.5.3. Bijbelse exegese NT (R. Gouw)		
5					
6	B.VII.1. Inleiding Algemene Kerkgeschiedenis (G. Bruggink)		B.X.4.3. Pastorale gespreksvoering (F. Geels)		
7					
ZATERDAG 27 FEBRUARI 2016 BEZINNINGSDAG					
ZATERDAG 5 MAART 2016 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.II.8.II Kerkelijke documenten II (Mgr. J. Hendriks)		B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)		
2					
3	B.V.2. Liturgie: Getijdengebed (A. Kortekaas)		B.II.4.I Bijbelse exegese Oude Testament (R. Gouw)		
4					
5					
6	B.I.2. Antropologie (J. Verburgt)		B.IX.5. Wat is geloven? (J. Smith)		
7					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
ZONDAG 6 MAART 2016 BEZINNINGSDAG					
ZATERDAG 12 MAART 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.V.1. Liturgie: inleiding (S. Margantognini)		B.X. Pastoraaltheologie (P.L. Koopman)		
2					
3	B.II.3.3. Inleiding Nieuwe Testament: Paulus (R. Gouw)		B.V.III.1. Pedagogiek (H. Vanheeswijck)		
4					
5					
6	B.II.3.1. Inleiding Oude Testament: Geschriften (Tj. Visser)		B.X.4.3. Pastorale gespreksvoering (F. Geels)		
7					
ZATERDAG 2 APRIL 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.III.8a Kerkelijke documenten (a) (Mgr. J. Hendriks)	B.II.2.3. Methodologie (D. Wienen)	B.X. Pastoraaltheologie (P.L. Koopman)		
2	B.II.3.3. Inleiding Nieuwe Testament: Paulus (R. Gouw)				
3					
4	B.II.3.1. Inleiding Oude Testament: Geschriften (Tj. Visser)		B.II.5.3. Bijbelse exegese NT (R. Gouw)		
5					
6	B.VII.1. Inleiding Algemene Kerkgeschiedenis (G. Bruggink)		B.X.4.3. Pastorale gespreksvoering (F. Geels)		
7					
ZATERDAG 9 APRIL 2016 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.V.2. Liturgie: Getijdengebed (A. Kortekaas)		B.IV.2. Moraal van de deugden (H. van der Meer)		
2					
3					
4	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)				
5			B.IX.5. Wat is geloven? (J. Smith)		
6	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)				
7					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
ZATERDAG 23 APRIL 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.III.8a Kerkelijke documenten (a) (Mgr. J. Hendriks)	B.II.2.3. Methodologie (D. Wiene)	B.X. Pastoraaltheologie (P.L. Koopman)		
2	B.II.3.1. Inleiding Oude Testament: Geschriften (Tj. Visser)		B.V.III.1. Pedagogiek (H. Vanheeswijck)		
3					
4					
5	B.VII.1. Inleiding Algemene Kerkgeschiedenis (G. Bruggink)		B.X.4.3. Pastorale gespreksvoering (F. Geels)		
6					
7					
ZONDAG 1 MEI 2016 BEZINNINGSDAG					
WOENSDAG 18 MEI 2016 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)		B.I.3.1. Metafysica (J. Vijgen)		
2					
3	B.V.2. Liturgie: Getijdengebed (A. Kortekaas)		B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)		
4					
5					
6	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)				
7					
DONDERDAG 19 MEI 2016 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)		B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)		
2					
3	B.III.3.II Christologie II (A. van den Hout)		B.II.4.I Bijbelse exegese Oude Testament (R. Gouw)		
4					
5			B.I.3.1. Metafysica (J. Vijgen)		
6	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)				
7					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
VRIJDAG 20 MEI 2016 COLLEGEDAG MAJOR					
1	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)	B.I.3.1. Metafysica (J. Vijgen)	B.II.4.I Bijbelse exegese Oude Testament (R. Gouw)	B.III.4.II. Scheppingsleer, theologische antropologie en eschatologie II (M. Wagemaker)	
2					
3					
4	B.V.2. Liturgie: Getijdengebed (A. Kortekaas)				
5					
6	B.I.4. Niet christelijke religies (J. Belt)				
7					
ZATERDAG 21 MEI 2016 PRIESTERWIJDING					
ZATERDAG 28 MEI 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.V.1. Liturgie: inleiding (S. Margantognini)	B.II.5.3. Bijbelse exegese NT (R. Gouw)			
2					
3	B.II.3.3. Inleiding Nieuwe Testament: Paulus (R. Gouw)	B.V.III.1. Pedagogiek (H. Vanheeswijck)			
4					
5					
6	B.VII.1. Inleiding Algemene Kerkgeschiedenis (G. Bruggink)	B.X.4.3. Pastorale gespreksvoering (F. Geels)			
7					
ZATERDAG 11 JUNI 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.V.1. Liturgie: inleiding (S. Margantognini)	B.X. Pastoraaltheologie (P.L. Koopman)			
2					
3	B.II.3.3. Inleiding Nieuwe Testament: Paulus (R. Gouw)				
4					
5	B.II.3.1. Inleiding Oude Testament: Geschriften (Tj. Visser)	B.V.III.1. Pedagogiek (H. Vanheeswijck)			
6					
7					

ROOSTER 2015/2016					
U	JAAR I	JAAR II	JAAR III	JAAR IV	JAAR V
ZATERDAG 25 JUNI 2016 COLLEGEDAG MAJOR & MINOR					
1	B.V.1. Liturgie: inleiding (S. Margantognini)		B.V.III.1. Pedagogiek (H. Vanheeswijck)		
2					
3	B.II.3.3. Inleiding Nieuwe Testament: Paulus		B.X. Pastoraaltheologie (P.L. Koopman)		
4	(R. Gouw)				
5	B.II.3.1. Inleiding Oude Testament: Geschriften		B.X.4.3. Pastorale gespreksvoering (F. Geels)		
6	(Tj. Visser)				
7	Evaluatie				

8. Indeling collegedagen en bezinningsdagen

Programma collegedagen:

9.00 - 10.15 uur	lauden en Eucharistieviering
10.15 - 10.30 uur	koffie / thee
10.30 - 11.15 uur	1^e college-uur
11.15 - 11.20 uur	pauze
11.20 - 12.05 uur	2^e college-uur
12.05 - 12.10 uur	pauze
12.10 - 12.55 uur	3^e college-uur
12.55 - 13.00 uur	pauze
13.00 - 14.10 uur	middageten en pauze
14.10 - 14.55 uur	4^e college-uur
14.55 - 15.00 uur	pauze
15.00 - 15.45 uur	5^e college-uur
15.45 - 16.25 uur	vespers en koffie / thee
16.25 - 17.10 uur	6^e college-uur
17.10 - 17.15 uur	pauze
17.15 - 18.00 uur	7^e college-uur
18.00 uur	einde

Programma bezinningsdagen:

Alle bezinningsdagen beginnen om 9.00 uur en eindigen om 18.00 uur. Hierop is uitgezonderd de bezinningsdag die op Goede Vrijdag valt. Deze begint om 8.45 uur en eindigt om ca. 21.30 uur.

Om het ingetogen karakter van deze dagen te bewaken is het niet mogelijk later te beginnen of eerder op te houden - ook niet om een goede reden. Het programma kan per bezinningsdag verschillen. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij alle programmaonderdelen volgen, tenzij iets als mogelijkheid wordt aangegeven.

ADRESSEN

Dr. S.H.M. Baars, diaken, stagecoördinator

De Voorweid 39, 1566 XK Assendelft, 023-5342397,
sbaars@tiltenberg.org

Drs. B. Beckers s.j., pr., spiritueel

Singel 448, 1017 AV Amsterdam, 020 – 6231923,
beckers.krijtberg@gmail.com

Drs. J.H.J. Belt, diaken

Generaal Spoorlaan 19, 2111 WS Aerdenhout, 023-5244986
jhjbelt@gmail.com

Drs. G.H.B. Bruggink, pr., rector Tiltenberg

Zilkerduinweg 375, 2114 AW Vogelenzang, 0252 – 345331,
rector@tiltenberg.org

Drs. F.J. Bunschoten, pr.

Dorpsstraat 570, 1566 BZ Assendelft, 075-6874385,
bfloris@lycos.com

F.P.H.M. Geels, pr.

Kruisweg 63, 2011 LB Haarlem, 023-5112678, (werk);
Dammersboog 46, 1991 SK Velsbroek, 023-5321796 (privé),
fgeels@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Dr. R.G.M. Gouw, pr., vast docent

Hoflaan 121, 3062 JE Rotterdam, 010-4123690, (b.g.g. 010-2120229),
r.g.m.gouw@hetnet.nl

Mgr. dr. J.W.M. Hendriks, hulpbisschop van Haarlem-Amsterdam,

Nieuwe Gracht 80, 2011 NJ Haarlem, 023-5112600,
hulpbisschop@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Dr. A.J.T. van den Hout, pr., vast docent

Bekslaan 9, 2114 CB Vogelenzang, 023-5841906,
avandenhout@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Prof. dr. P.L. Koopman, diaken

Brantwijk 54, 1181 MV Amstelveen, 020 6417518,
kooplui@xs4all.nl

Drs. A. Kortekaas osb, pr.

Abdijlaan 26, 1935 BH Egmond-Binnen, 072-5061415,
gastenspater.adelbertabdij@xs4all.nl

Dr. F.G.B. Luijten,

Loerikseweg 33b, 3991 AA Houten, 06-14950478,
e.luijten@fontys.nl

Drs. S.G.R. Marcantognini, pr.

Potgieterplein 4, 1422 BB Uithoorn, 06-26120340,
samuel.grm@gmail.com

Dr. H. van der Meer s.j., pr.

Paredisstraat 10, 6041 JW Roermond, 0475-317619,
h.v.d.meer@bisdom-roermond.nl

Drs. C.J.J.M. van Opzeeland, diaken

Prunuslaan 12, 2191 BX De Zilk, 0252-521363,
k.v.opzeeland@planet.nl

Mgr. dr. J.M. Punt, bisschop van Haarlem-Amsterdam

Nieuwe Gracht 80, 2011 NJ Haarlem, 023-5319450,
svanweede@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Secretariaat-Sint Bonifatiusinstituut

Zilkerduinweg 375, 2114 AW Vogelenzang, 0252-345345,
secretariaat@tiltenberg.org

Dr. E. Sengers, diaken

Kruisweg 63, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem, 023-5112600,
esengers@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Drs. J.H. Smith, pr.

Het Steenschuur 19, 2311 ES Leiden, 071 - 5130700,
jhsmithpr@gmail.com

Dr. J.M. Tercero Simón, pr., vast docent

Groot Seminarie 'Redemptoris Mater', Paadje 22, 1733 NE Nieuwe Niedorp,
0226- 413477, 06-46602419, jtercero@tiltenberg.org

Drs. H. Vanheeswijck

Kloosterlaan 10, B-3500 Hasselt, België, 0032495454524,
hugo.vanheeswijck@telenet.be

Dr. J.H.P. Verburgt

Iepenweg 18-E, 1091 JM Amsterdam, 020-6652784,
jaccoverburgt@gmail.com

Dr. J.I.M.X. Vijgen, directeur

Zilkerduinweg 375, 2114 AW Vogelenzang, 0252-345345,
jvijgen@tiltenberg.org

Drs. T.F.M. Visser, priester

Burg. De Raadtsingel 45, 3311 JG Dordrecht,
078-6136390, 06-15123484
tjeerdivisser@hetnet.nl

Dr. M.A.L. Wagemaker, pr.

Frankreiklei 116, bus 13, B-2000 Antwerpen, België, 06-15012172
pastoor.wagemaker@gmail.com

Drs. J.D.J.T. Wienen, studieprefect

Zilkerduinweg 375, 2114 AW Vogelenzang, 0252-345333,
dwienen@tiltenberg.org

Dr. G.Th.A. Wilkens s.j., pr.

Stanislashuis, Westplantsoen 73, 2613 GK Delft, (015-2121443 centrale) of
015-2142677 privé,
wilkens@jezuieten.org